

Izjava dr. Stojadinovića tržaškemu listu, ki se zavzema za prijateljstvo z Jugoslavijo

Za popolno zbližanje med Jugoslavijo in Italijo

Trst, 28. decembra. o. Tržaški »Piccolo«, ki že dalj časa piše obširne članke za zbližanje med Italijo in Jugoslavijo, je pred dvema dnevoma prinesel na uvodnem mestu izjavo jugoslovanskega ministrskega predstavnika dr. Stojadinovića, katero je za list dobil njegov urednik Mario Nordio. Dr. Stojadinović je dopisnika sprejel zelo prijazno in povdrl važnost »Piccolovega« pisanja ter mu v prijateljskem razgovoru dal naslednjo izjavo:

»Članki Rina Alessia, ki so bili pred kratkim pisani v »Piccolu« o italijansko-jugoslovanskih odnosih, s onaredili v Jugoslaviji najboljši vtis. Tudi jaz osebno sem jih zelo upošteval, ker jih je navdihovala ideja o zbližanju med obema državama, kar je želja nas vseh. Vaši osebni vtisi, ki ste jih dobili te dni v Belgradu, so nabit dokazali, da želje in čustva, ki so jih izražali članki v »Piccolu« delimo tudi mi z vami.«

List pristavlja, da so to prve izjave, ki jih je dal predsednik jugoslovanske vlade o kličnem vprašanju odnosov z Italijo po nepozabnem Mussolinijevem govoru v Milanu, kjer je Mussolini odkrito ponudil Jugoslaviji sodelovanje.

Urednik lista pravi, da je v Belgradu obžaloval čas, ki sta ga obe državi zamudili, ne da bi prišli skupaj. Od tega so imeli korist samo tretji. V dveh tednih svojega bivanja se je prepričal vse povsod, kako bogata in urejena država je Jugoslavija. Zaradi ljubeznivega sprejema, ki ga je bil deležen

povsod, je prišel do zaključka, da vlada tudi v Jugoslaviji razpoloženje in možnost, da se obnovi dobri odnosi, ki sta ga leta 1924 začela Mussolini in Nikola Pašić, čigar naslednik je dr. Stojadinović.

Včeraj je list objavil drugo pismo svojega urednika iz Belgrada, v katerem pravi, da je ne samo v gospodarskem, marveč tudi v političnih in kulturnih krogih v Zagrebu razpoloženje, da se vzpostavi dobro sosedstvo med obema državama. Razpoloženje javnega mišljenja v Jugoslaviji za odkrito in pristransko zbližanje z Italijo je zavzelo že tak obseg, da celo tisti krogi, ki so do nedavnega bili nepopravljivi žele, da se zdaj odstranijo ovire za medsebojno sodelovanje. Zato se izjave predsednika dr. Stojadinovića mora razlagati tudi kot izraz čustev velikega dela jugoslovanske javnosti.

Politični odnosi kljub temu dobremu javnemu razpoloženju dosedaj še niso napredovali. Kljub temu, da so sankcije pridobile Jugoslaviji novih kupcev, kamor prodaja svoje žito in svoje prideleke, je vendar zaradi neugodnih plačilnih pogojev vse to trgovsko razmerje nesolodno in je še zmeraj Italija v jugoslovanski trgovini najresnejši činitelj. To je razlika v trgovskih odnosih med Italijo in Jugoslavijo ter med Jugoslavijo in drugimi državami.

Kakor na političnem področju, tako bo tudi na gospodarskem treba odstraniti razna nesoglasja, ki so jih med Jugoslavijo in Italijo nasejali tisti, katerim to nesoglasje koristi. Gospodarska sila Italije

in njena velika industrijska moč ne prihaja v Jugoslavijo do takega izraza, kakor bi se spodobilo najbližjemu jugoslovanskemu sosedu.

Te stvarnosti v Jugoslaviji ne poznajo. Prav tako tudi ne moremo govoriti o kakih kulturnih in tujskoprometnih stikih. Za to nosi veliko krivde Italija sama, ker se ni brigala v zadnjih 18 letih ne za kulturno zbližanje z Jugoslavijo, ne za to, da bi prodala svoji sosedu avtomobile, s katerimi so jo zasuli Amerikanci. Angleži so dali svoj kapital za jugoslovanske rudnike, Madžari dobavljajo Jugoslaviji železniški material, ko bi vendar vse to lahko dosti ugodneje delala Italija.

Zdaj je ugoden čas, da se sporazum doseže. Sporazum pa se ne sme samo omejiti na suhoparne zapise, marveč mora preiti v kri obeh narodov. Pri tem mora sodelovati zlasti tisk.

Jugoslavija je, piše Nordio, stvarnost. To smo mi trdili že tedaj, ko so znani evropski krogi bili prepričani, da je trojna kraljevina samo političen znak in da jo bo razbil prvi navadni pol. spopad. Ti, ki so tako mislili, so na lahek način slepomisli s težnjo Hrvatov za čim večjo avtonomijo, ker so mislili, da bodo s tem razbili državno tvorbo Jugoslavije. Jugoslavija kot državna skupnost Srbov, Hrvatov in Slovencev je bila zmeraj dejstvo, še bolj pa je to danes, po 13 letih sosedstvenega življenja, ko sta se obe državi ustalili in notranje združili.

Vesti 28. decembra

Splošna stavka francoskih kovinarjev bo najbrž izbruhnila, ker lastniki tovarn niso ugodili delavcem v severnih pokrajinah.

Zasedbo Abesinije sta med prazniki priznali tudi romunska in grška vlada, ki sta spremenili svoja poslaništva v Addis Abebi v generalne konzulate.

Roman o Edvardu VIII. in o Simpsonovi je začel objavljati francoski dnevnik »Paris Soir« in sicer z dovoljenjem ge. Simpsonove in vojvode Windsorskega. Roman je napisal Amerikanec Noghes,

Prine Čičibu, mlajši brat japonskega cesarja, se bo udeležil kronanja angleškega kralja Jurija VI. kot odposlanec japonskega vladarja.

Francija da posojilo Poljski in sicer baje za zgradbo poljskih železnic, v resnici pa za oboroževanje.

Eksploziral je italijanski parnik »Cesare Battisti« v somalskem pristanišču Massau, kamor je pripeljal delavce in vojake za Abesinijo. Ubityh je bilo 26, ranjenih pa 100 delavcev.

Načelnika bolgarskega generalnega štaba bodo upokojili z novim letom in pride na njegovo mesto nov mlajši vojaški dostojanstvenik.

150 milijonov rubljev za raziskavanja v obtečajnih krajih je določila sovjetska vlada. Glavni poskus teh raziskavanj bo šel za tem, da bi kak ledenec preplul Severno ledeno morje v eni sami sezoni.

En milijon potnikov so prevozila letos ameriška civilna letala.

Vojvodinja Kentska je rodila hčerko, kateri so dali ime po angleški kraljici materi Mary.

Tečaj nemških posojil padajo na angleških borzah, zaradi vsebolj nezanesljive nemške zunanje politike, ki lahko vsak dan preseneti svet z novimi nepričakovanimi koraki.

Japonski parlament je z ačel zborovati in je imel pri prvi seji velik govor cesar sam ter dejal, da hoče Japonska ohraniti dobre stike z vsemi sosedami in drugimi državami.

Novi jugoslovanski poslanik pri Sv. stolici, kjer ga že več časa nismo imeli, je dr. Lirko Mirošević-Sorgo, ki je bil pred leti tudi konzul v Celovcu.

Komisija za ureditev vprašanja Aleksandrette odputuje iz Zeneve v Aleksandretto konec meseca.

Sporazum Italije in Anglije je po zadnjih poročilih zelo skromen in mu še zdaleč ni moči pripisovati takega pomena, kakor bi to radi predložili Italijani.

Božične zbirke za avstrijske hitlerjevce je vlada prepovedala in aretirala po vsej Avstriji kakih 2000 ljudi, ki so nabirali denar za politične aretirance.

Samostojno egiptovsko vojsko bo organizirala egiptovska vlada v prihodnjih petih letih. Seveda s pomočjo in pod nadzorstvom Angležev.

Tajno komunistično tiskarno so odkrili v Sofiji in njemu veliko protizakonitega materiala.

400 človeških žrtev je zahteval božič v Združenih državah. Večina so jih povzeli avtomobili, 97 je bilo umorjenih, 27 pa je naredilo samomor.

Zakon o obveznih razsodiščih v delovnih sporih je francoski senat včeraj zavrnil in ga poslal poslanski zbornici, da ponovno sklepa o njem.

Vseameriška konferenca v Buenos Airesu se je končala in je delegacija Združenih držav odpotovala med velikimi manifestacijami v New York.

Grški notranji minister Skilakakis je odstopil na povelje predsednika vlade. Prišlo je še do več drugih sprememb v grški vladi.

Zastopnika španskih nacionalistov je izgnala mehiška vlada, češ da je delal kot tuj diplomat reči, ki ne spadajo v področje tujega diplomata.

Velik potres na Japonskem je izbruhnil včeraj zjutraj in je na nekaterih otokih povzročil veliko škodo.

Zdravstveno stanje sv. Očeta se je v glavnem nekoliko zboljšalo, sicer je pa nespremenjeno, tako da so zdravniki nekoliko bolj brez skrbi.

Pet ljudi sta ustrelila zaradi neke pravde glede meje na posestvu, dva poljska kmeta ob litvanski meji, ker je tistih pet ljudi pričalo tako, da sta pravdo izgubila.

50 dni se brani Madrid pred napadi nacionalistov in se še ne ve, kdaj ga bodo zavzeli.

Fašistovski sodišče za zaščito države ostane do leta 1941 in so njegovo delovno dobo podaljšali, kar kaže, da je italijanska država še zmeraj potrebna zaščite.

Predsednika republike Kube je senat odstavil po daljši razpravi.

Belgijski kralj se ni zaročil kljub alarmantnim vestem nekaterih angleških listov in označajo belgijski uradni krogi vse take vesti za neumne.

Skrivnostna letala nad Norveško opazujejo zadnje čase po vseh norveških obalah. Letala prizadevajo prebivalstvu veliko strahu, ker lete čisto nizko in je čisto jasno videti, da iščejo primernih prostorov za pristajanje.

Španska kraljeva družina se zbira v Italiji, kamor sta v soboto prispela teta bivšega kralja Alfonza XIII. in njen mož. Sprejel ju je Alfonz s svojima sinovoma.

Razgovori dr. Stojadinovića z romunskimi državniki

Temišvar, 28. dec. 1. Jugoslovanski ministrski predsednik in zunanji minister dr. Milan Stojadinović je predvčeršnjim nenadno odpotoval v Romunijo, in sicer v Temišvar, kjer je predsednik romunske vlade priredil velik lov za tuje diplomate. Dr. Stojadinović je to priliko porabil za to, da se je z romunskim zunanjim ministrom Antonescom razgovarjal o njegovem zadnjem potovanju v Pariz ter o razgovorih, ki jih je imel v Parizu s francoskimi ministri, politiki ter vojaškimi osebnostmi. Potovanje dr. Stojadinovića je samo po sebi umevno, saj je znano, da je zunanja politika držav MZ tesno povezana in jo vodijo vse države po enotnih načelih.

Ze predvčeršnjim je imel dr. Stojadinović takoj po prihodu v Temišvar daljši razgovor z romunskim ministrskim predsednikom in zunanjim ministrom.

Tudi včeraj je imel dr. Stojadinović daljšo konferenco Antonescom in zunanjim ministrom

Papežev božični govor

Vatikan, 28. dec. o. V četrtek popoldne, pred svetim večerom je imel sv. Oče po radiu govor, s katerim je poslal pozdrave vsem katoliškim narodom po svetu ter govoril o nevarnostih, ki danes groze človeški družbi, zaradi prevratnih sil, ki izpodkupujejo človeško družbo. Poudaril je, da so za ozdravitev sveta edina sredstva resnica, pravica in ljubezen do bližnjega, kakor to uči Katoliška cerkev. Grozote španske vojne morajo biti Evropi opomin, da se zave, kaj jo čaka, če se ne bo z vso silo postavila proti tem razdiralnim silam. Po drugi strani ograja svet in njegove duhovne vrednote novo poganstvo, ki prav za prav podpira zlo, na katerem bolega človeška družba. Papež je pozval predvsem Katoliško akcijo, naj kot prava sodobna armada sv. Cerkve stopi v prve vrste pri boju za srečo in boljše bodočnost sveta. Naslovil je opomin na vse vladarje sveta, naj po svojih močeh delajo za ohranitev in utrjenje miru.

Spor zaradi španskih prostovoljcev

Berlin, 28. dec. o. Včeraj sta francoski in angleški poslanik v Berlinu izročila nemški vladi dve posebni spomenici, ki se nanašata na vprašanje prostovoljcev v španski državljanski vojni. Kakor je znano, se Nemčija ni priključila mišljenju londonskega odbora za nevmiševanje, da prostovoljci tudi spadajo pod mednarodno nadzorstvo. Kakor je videti, se utegne iz tega vprašanja razviti velik spor, ki bo odločilno vplival na bodoči tek dogodkov v Španiji.

Odgovor nemške vlade na to spomenico bo prišel najpozneje v štirih ali petih dneh in je nemški kancler Hitler imel v svoji vili v Berchtesgaden včeraj važne razgovore. Domnevajo, da Nemčija ne bo ugodila angleški in francoski zahtevi, da se odpove pošiljanje prostovoljcev in bo še naprej podpirala generala Franca. O tem govore tudi nagle odredbe nemškega mornariškega poveljstva, po katerih je moralo več nemških bojnih ladij takoj odpluti pred Bilbao, ker so španske rdeče ladje zaplenile nemški parnik »Palos«, ki je vozil baje strelivo za španske nacionaliste. Odmevi v Franciji

Pariz, 28. decembra. AA. (Havas) Pariški tisk se danes v zunanje-političnem pogledu v glavnem bavi s stališčem, ki ga bo morala zavzeti Nemčija glede nevtralnosti napram Španiji. »Echo de Paris«

Antonescom v Rešici, kjer je ministrski predsednik Tatarescu priredil v čast visokega gosta iz Jugoslavije velik lov. Na sestanku je zunanji minister informiral predsednika vlade in zunanjega ministra dr. Milana Stojadinovića o rezultatih v Parizu. Predsednik vlade dr. Stojadinović je nato konferiral z ministrskim predsednikom Tatarescom o raznih vprašanjih, ki se tičejo Jugoslavije in Ro-

munije, posebno pa o gradnji železniškega mostu čez Dunav.

Jugoslovanski ministrski predsednik je imel daljše razgovore tudi s Jeanom Paulom Boncour, prvim tajnikom francoskega poslaništva v Bukarešti s francoskim vojnim atašejem v Bukarešti, kakor tudi s sirom Reginaldom, angleškim poslanikom v Bukarešti ki so bili vsi prav tako povabljeni na lov. Nato si je ogledal še veliko tovarno v Rešici, zvečer je odpotoval nazaj v Belgrad.

Tem razgovorom pripisujejo velik pomen zaradi sedanjega napetega stanja v Evropi.

Vesel konec kitajske državljanske vojne

Nanking, 28. decembra. o. Kitajski notranji spor, ki sam po sebi v obliki podobnih vojn med roparskimi generali ni bil nič posebnega, pa je vendar vzbujal zaradi splošne nervoznosti na svetu veliko pozornost. Ni bilo mogoče pričakovati, da se bo zaključil tako naglo in tako na lepem, kakor se je. Okoliščine, ki spremljajo sporazum med maršalom Cankajškom in uporniškim poveljnikom Cansulijanom, so naravnost čudne in smešne sprito prvotnega rožljanja z orožjem. Med obema nasprotnikoma je prišlo pred dvema dnevi, da se je do popolnega soglasja, ampak skoraj do prijateljstva. Maršal Cankajšek se je s svojimi spremljevalci pred dnevom vrnil v Nanking.

Ko je Cankajšek prišel v Nanking je izjavil, da se ima zahvaliti pogumu in taktu svoje žene, da je bil končno osvobojen. V Nankingu ga je sprejela dvestotisočlupna množica, ki mu je priredila nepopisne ovacije. Dve uri pozneje je prisel v Nanking maršal Cansulijan v spremstvu Či Sunga. Takoj po svojem prihodu je poslal maršalu Cankajšku pismo, v katerem je izjavil med drugim: Po vsem naravno je, da sem neizobražen človek in da sem zaradi tega izvršil nesramno in zločinsko dejanje. Zal mi je, in zato sem vas spremljal v Nanking, da tu sprejem kazni, ki odgovarja mojemu zločinu. Sprejem tudi smrt, ako to zahtevajo interesi moje domovine in nikar ne dopustite, da bi vas premagala čustva ali

prijateljstvo napram meni, nego postopajte z menoj tako, kakor zaslužim.

Dejstvo, da namerava Cansulijang ostati v Nanking, tolmačijo tako, da je bil med njim in maršalom Cankajškom dosežen popoln sporazum. Kitajska notranjopolitična kriza je trajala celih 14 dni. Vprašanje je še, kako se bodo sedaj nadalje razvijali dogodki. Vsekakor pa bo imel vojaški upor v severnih kitajskih pokrajinah močan vpliv na kitajsko zunanjo politiko. V Nankingu so zaenkrat z nastalem položajem povsem zadovoljni.

Kmalu po svojem prihodu je Cankajšek že sprejel uradne osebnosti. Maršal je nekoliko bled, vendar se drugače dobro počuti. Izjavil je, da mu je Cansulijang 12. t. m. postavil šest zahtev, ki naj bi jih bil takoj sprejel, naker mu je odgovoril, da na Kitajskem ni posebne diktature in da se v takšnih okoliščinah z njim ne more pogajati. Cansulijang je tedaj postal vse bolj skromen, spoznal je svojo napako in se celo razjokal, ko je v privatnem dnevniku Cankajška čital, da ima maršal o njem najlepše mnenje. Naslednje dni si Cansulijang ni upal niti pred njegova vrata. Pozneje je vendarle prišlo do pogajanj, ki so se zaključila z njegovo osvoboditvijo.

Nekateri viri poročajo, da se je sporazum dosegel na podlagi tega, ker je nankinška vlada ugodila Cansulijanovim denarnim zahtevam ter mu dala za Cankajška odkupnino v znesku tri milijone dolarjev, s katerimi bo Cansulijan odšel v pokoj in sicer v Evropo. Ni pa še jasno, kako so s tem sporazumom zadovoljni tisti, ki so stali v ozadju kitajske revolucije.

Spor na španskih bojiščih

Talavera, 28. decembra. o. Boji pred Madridom so med božičnimi prazniki malce potihnili in je pomirjenje trajalo vse do včeraj, ko so rdeči oddelki poskusili veliko ofenzivo proti četam generala Franca, o kateri pa še ni natančnih poročil. Iz obeh taborov prihajajo docela nasprotujoče si vesti. General Franco je za božič obiskal svoje bojevnike pred Madridom in jim prinesel božična darila.

Rabat, 28. decembra. AA. Sevilska radijska postaja je objavila naslednje poročilo: Pri Montoru je bila premagana mednarodna republikanska brigada. Njeni ostanki so zbežali proti Villi del Rio, ker so menili, da tega mesta nacionalisti še niso zavzeli. Pred mestom pa jih je sprejel polk nacionalistov. Vsi tuji prostovoljci so bili ujeti.

Barcelona, 28. decembra. AA. (Havas). Iz Taragone poročajo, da je neka podmornica skušala potopiti parnik »Magelanes«, ko je vprav odhajal iz taragonske luke. Torpedi pa niso eksplodirali. Našli so jih na obali kakih 15 km od vhoda v luko. Torpedi so bili dolgi po 7 m. Izdelala jih je neka italijanska tvornica. Neke druge podmornice je skušala pred Barcelono v neposredni bližini svetilnika, ki se nahaja ob ustju reke Lovregate, torpedirati neko transportno ladjo. Ribiči so pozneje našli torpede, o katerih trde, da so prav tako italijanskega izvora.

Tepežen dan v stari Ljubljani

Ljubljana, 28. dec.

Tepežni dan je letos silno megljen. Mraz je drugače znošen. Že zgodaj so se pojavili na ulici tepežarji s palicami v spremstvu sestrice in prijateljice. Na periferiji mesta je živahnejše tekanje tepežarjev kot v središču mesta. Po prodajalnah dobivajo večino na 25 par. Mnogi se zelo obotavljajo vstopiti v kako prodajalno, ko vidijo, da jih je »konkurenca« prehitela. Ta stari, pri nas vkoreninjen običaj pa od leta do leta bolj izgineva, umikajoč se modernemu tempu življenja.

V stari Ljubljani pred 50 in 60 leti je bil tepežen dan pravi praznik za otroke. Zgodaj zjutraj so otroci odšli v cerkve k maši, nato pa so se v gručah po 4 in še več razkropili po mestu. Ošibali so vsakega pasanta brez razlike na stan, poklic in dostojanstvo. Držnejši tepežarji so šli celo do g. župana. Ker je bila takrat Ljubljana zelo nemškotarska, so otroci po lokalih in ulicah vikali: »Fris'n gund. Longes leben! Poticen geben!« Razvijali so se komičnoveseli dogodki. Pri Sv. Jakobu poleg stiškega dvorca, kjer je sedaj Vospersnigova kavarana, je imel neki Ribič prodajalno harmonik, ki so bile tudi takrat zelo uvaževane glasbilo v mestu in na deželi. Može je navadno sedel v udobnem naslanjaču. Na tepežen dan je bil pri njem velik dan. Izkušenejši tepežarji so silili mlajše:

»Le notri k njemu! Dobis krajcar in orglice.«
Mladi so odpirali prodajalno. Može, mogočno sedeč v naslanjaču, jih je vabil: »Otroci! Le notri, le notri! Bomo eno zaigrali.«

Ko se je zbral večja skupina, se je Ribič dvignil, skrivaj pograbil za korobač in začel otroke tepežkati po nogah. Prvi so srečno ušli skozi vrata, zadnji so prešli »tepežno darilo« s korobačem. Hodeč mimo gotovih prodajalnih so otroci zbijali tudi gotove šale. Tako pred Pokom na Starem trgu: »Pok, flik majn rok! Majn rok ist cerisen, pa flika pertisen.« Ta gospod je navadno ta lokal zaprl. Na Sv. Petra nasipu, pri sedanji Rohrmannovi hiši, pa so hudomušneži kričali: »Maks! Patat. Schön und Seidenfärberei.« Lastnik se je pisal Patat.

Kot tepežno darilo so ljubljanski trgovci delili rožice, fige, cukrčke, suhe hrške in krajerje. Živiliški odnosno zelenjadni trg je bil v onih časih in še dolgo potem pred rotovžem, razprostrajoč se od enega do drugega konca. Že prostor kaže, kako skromne so bile v tem pogledu potrebe stare Ljubljane. Branjevkam so tepežarji prav redno nagajali. Nekatere so jih bombardirale z jabolki in hrškami, druge pa s korenjem in repo. Od tepežarjev je mnogo trpel ta dan vodja florijanskega otroškega vrta stari Muha. Vrtec je nasil uradni naslov: »Kindergarten«. Ljubljanci so ga poznali pod banalnimi imeni »ta uscana šola«. Otroci so se tam učili le nemške otroške popevke. Na tepežen dan so otroci obkolili častitega vodjo in mu zapeli: »Langes Leben! Herr Muha — Lehrer!«

Tak je bil približno tepežen dan v stari Ljubljani.

Nesreča v zvoniku po polnočnici

Stranje, 26. decembra 1936.

Medtem, ko so bili v Stranah verniki zatopljeni v globoko pobožnost pri polnočnici, so nekateri fantje v zvoniku čakali, da bi čim slovesneje z zvonjenjem oznanili konec polnočnice.

Bila sta v zvoniku tudi Arneš Janes in Špruk Franc, oba iz Zg. Strani. Med zvonjenjem sta oddala strel, ki je povzročil težko nesrečo. Arneš je uslužben v kamnologu inž. Dedeka, odkoder je imel dinamono naboje in jo opremil s kratko vžigalno vrvice. Okrog ene zjutraj, ko je bila polnočnica končana, je Špruk vžgal vžigalno vrvice naboja, katero je držal v roki Arneš. V zadnjem hipu, ko je hotel Arneš vreti patrono skozi okno zvonika, je opazil, da že prihajajo ljudje iz

cerkve ter se hipoma obrnil k drugemu oknu, skozi katerega bi vrgel naboje. Ravno v trenutku, ko je zamahnil z desno roko, v kateri je držal naboje, je sledila eksplozija in Arneš odtrgala desno roko v zapustju, njegovemu tovarišu Špruku Francu pa je izbil levo oko ter ga težko poškodovalo po glavi. Arneš je bil še toliko odporen, da je sam prišel iz zvonika, nato pa se je kmalu onesvestil in so ga morali odnesti v gostilno Rode. Špruk pa se je po dobljeni poškodbi takoj onesvestil, je v nevarnosti, da izgubi še drugo oko. Ponesrečenca je nudil prvo pomoč ok. zdrav. nadzornik g. dr. Polec Julij iz Kamnika, ki je takoj odredil prevoz v ljubljansko splošno bolnišnico. Take posledice rodijo primeri neprevidnosti in manipulacija z eksplozivnimi sredstvi.

Božič otrok na dvoru

Na našem dvoru v Belgradu je bil včeraj zelo svečano praznovan materinski praznik. Svečanost se je vršila v starem dvoru. Popoldne so se v veliki dvorni dvorani zbrali povabljeni otroci obeh spolov. Iz vsake banovine so bili povabljeni po trije najsiromašnejši otroci, ki so hkratu tudi najboljši učenci. Prišli so tudi najsiromašnejši in najboljši učenci iz vseh osnovnih šol v Belgradu in Zemunu. Učenci iz posameznih banovin so bili zadnje v Belgradu gostje svojih tujakšnih tovarišev, katerim so se za gostoljubje oddolžili tako, da so jih povabili s seboj na dvorsko svečanost. Točno ob 15 so vstopili v veliko dvorsko dvorano, burno pozdravljeni od prisotnih otrok Nj. Vel. kralj Peter, Nj. Vel. kraljica Marija, Nj. kr. knezinja Olga, Nj. Vis. Tomislav in Andrej, Nj. Vis. kneževica Aleksander in Nikola v spremstvu prvega adjutanta Nj. Vel. kralja divizijskega generala Hristića, adjutanta Nj. Vel. kraljice polkovnika Pogačnika ter dvorskih dam g. Hadžičeve in Lozančičeve in gđ. Mirke Grujičeve.

Ko so Nj. Vel. kralj, Nj. Vel. kraljica, Nj. Vis. knezinja Olga in Nj. Vis. kraljeviča in kneževica zavzeli častna mesta je h Nj. Vel. kraljici pristopila mala učenka četrtega razreda belgrajske osnovne šole »Vojisava Eliča«. Negosova Momirovič, sirota brez očeta in matere, rojena v Batočini pri Lapovem ter vezala Nj. Vel. kraljico s trakom v narodnih barvah in jo pozdravila s prigodno recitacijo. Otroci so tedaj burro pozdravljali Nj. Vel. kraljico: Zivela! Nj. Vel. kraljica je pobožala in pohvalila »dekletce v imenu dece je Nj. Vel. kraljico pozdravil tudi Bogdan Vortapič.

Nato je bil predvajan zanimiv gledališki program. Po prireditvi so Nj. Vel. kralj in Nj. Vis. kraljeviča in kneževica razdelili otrokom mnogo sladkih reči. Nj. Vel. kralj je osebno dal vsakemu otroku po eno fotografijo članov kraljevskega doma.

Iz rdečega salona so otroke prepeljali v dvorsko jedilnico, kjer so jih pogoščali z zakusko. Med zakusko so prišli v jedilnico Nj. Vel. kralj, Nj. Vel. kraljica, Nj. Vis. knezinja Olga ter oba kraljeviča in oba kneževica. Pristopili so k vsakemu izmed povabljenih otrok. Nj. Vel. kraljica je vsakega izmed njih pobožala in našla za vsakega izmed njih lepo besedo, kar je napravilo globok vtis in izzvalo veliko radost pri otrocih. Ko so visoki gostitelji zapustili jedilnico, so jih otroci pozdravljali z dolgočasnimi in navdušenimi vzklankami: »Zivel kralj Peter! Zivela naša mati, kraljica Marija! Zivijo kraljevski dom!« Svečanost se zaključila ob 18.

Kakor da je kdo vlomil

Stranje, 27. decembra 1936.

V četrtek zjutraj, ko je prišel v službo obč. tajnik g. Turnšek, je opazil, da so spodnja vrata stopnišča, ki vodi v občinske prostore, razbita. Takoj se mu je vzbudil sum, da je hotel nekdo vlomiti tudi dalje v občinsko pisarno. Zadeva je bila tudi seveda takoj javljena kamniškimi orožnikom, ki so odšli na poizvedovanje. Končno so le ugotovili, da je vsak poizkus vloma neutemeljen in da je vrata poškodoval tovarni avtomobil, ki je v noči vozil tamk. trgovcu Prodniku razno blago.

Smuka odlična!

Ljubljana, 28. dec.

Pred prazniki so se širile vesti, da je zima letos čisto odpovedala. Res je — so govorili — sneg v nekaterih krajih, toda v največ slučajih je kop — smučarji bi hodili v hribe zato, da dožive tam — razočaranje. Božični prazniki so te vesti do temelja demantirali. Kamorkoli so se smučarji podali, od povsod so se vračali sinoči zadovoljni in dobre volje. Večina pa so ostali še zunaj, ker je čas med božičem pač najbolj primeren za dopust. Na podlagi informacij, ki smo jih dobili pri teh smučarjih lahko potrdimo, da je smuka dobra po vseh znanejših zimskošportnih postojankah Gorenjske. Zato jih sploh ni treba naštevati. Dober sneg je že v gorskih podnožjih in se seveda kvaliteta stopnjuje, čim višje se smučar povzpne. Poleg gorenjskih postojank se ponša z zelo ugodno smuko Jezersko, kjer je sedaj pravo zimsko vese-

Filmi, ki jih velja videti... ali ne videti

»Pod srečno zvezdo« (Kino Matica). Kiepurovi filmi so v poslednjem času zgubili svojo privlačnost prav zaradi slagerstva, v katero je zašel. Ob Giglijevih filmih pa je njegova cena še bolj padla. Vendar je ta najnovejši film, ki ga je preko praznikov vrtil kino Matica, mnogo boljši, bodisi pevsko, igralsko ali pa tehnično, čeprav se konča z neizogibnim slagerjem. Vsebinsko se je film kolikor toliko izognil že okosteneli šabloni, po kateri se »odkrivajo« pevске zvezde njegovega kova in so jo poleg njega obrabili že vsi drugi pevci, ki so pogoste prikazni na platnu. Tudi v tem filmu ga »odkrivajo«, vendar na nekoliko manj prisiljen način. Reči se pa mora, da je bil od vseh božičnih kino programov Kiepurov film najokusnejši.

»Silhouette« (Kino Union) so bolj rečna stvar, ki je sicer močno zrežirana, vendar pa brez pravega jedra. Povečevanje klasičnega baleta je prej dekoracija, kot vsebina, v središču katere stoji prav za prav ljubzenske avanture modernega Amerikanca z vsemi verjetnostmi in dvomljivostmi. Za napetost pa skrbe tudi čaše in samomorilske tablete, po katerih se stegujejo roke nekoliko prepogosto. Ne vemo, zakaj je bilo nujno, da je vsaka ženska po nesrečni ljubezni morala piti iz takega kozarca, pa četudi so bile raztopljene te tablete za hujšanje. Kolikor se da, so igralci storili svoje, največ pa baletni mojstri. Poleg režije bi bilo mogoče le še dobiti kako zrno. Za praznike bi se dalo najti prav gotovo kaj primernejšega.

»Žene vladajo«. (Sloga.) Božični program v tem kinematografu je bil najboljši izraz mišljenja kinopodjetnikov, kaj si občinstvo za praznike v kinematografih želi. Film je bil res »božičen«, z drugo besedo, ta stvar je od začetka do konca robata kvanta v smislu hitlerjevskega pojmovanja kmečkega zdravja. S tem je o tem filmskem šundu v vsebinskem smislu povedano vse. K takim božičnim programom kartelu »za dvig kvalitete filma« čestitamo...

Belgrad, 28. decembra. m. Večja skupina tukajšnjih intelektualcev z vseučiliškim profesorjem Slobodanom Jovanovićem je ustanovila »Srbski klub«, ki bo po informacijah, ki so jih dali člani tega kluba, delovana na čisto kulturni podlagi.

Ljotičevci z zelenimi trakovi - kamenjani

Kraljevo, 28. decembra. m. Včeraj je imel tu shod vodja politične skupine Zbor Dimitrij Ljotič. Z njim je prisel tudi časnikar Stanko Krakov. Oba govornika, ki so ju poslušalci neprestano motili z medklici, sta ostro nastopala proti komunizmu in židovstvu. Pristaši Ljotičevega pokreta so ob tej priliki nosili zelene trakove na rokavu desne roke. Po končanem zborovanju so priredili obhod po mestu, ki so ga nasprotniki tega pokreta sprejeli s — kamenjem.

Vesti iz Belgrada

Belgrad, 28. decembra. m. Na svojem povratku iz Zeneve in Pariza je včeraj potoval skozi Belgrad turški ministar Teofil Ruždi Aras. Minister Aras ne bo iz Belgrada odpotoval naravnost v Ankaru, pač pa se bo vstavil še prej v Atenah, kjer se bo sestal z grškim predsednikom Metaksasom.

Belgrad, 28. decembra. m. Za zvečer, oziroma pozneje za jutri zjutraj se pričakuje povratek našega predsednika vlade dr. Milana Stojadinovića iz Rumunije. Kakor znano, je predsednik vlade g. Stojadinović odpotoval v Resice v bližini jugoslovanske romunske meje v Banatu na lov, na katerega ga je povabil rumunski predsednik vlade g. Tatarscu. Temu lovu so prisostvovali tudi rumunski zunanji ministar Antonescu ter diplomatski zbor, akreditiran na romanskem dvoru. Dr. Stojadinović je imel o b tej priliki z vsemi udeleženci tega lova daljšo konferenco. Te razgovore sedaj zelo komentirajo tudi rumunski časopisi ter jim pripisujejo veliko važnost.

Belgrad, 28. decembra. Včerajšnja nogometna tekma med Jugoslavijo in nogometnim zastopstvom iz Kragujevca je končala z rezultatom 3:1 (1:1).

Niš, 28. decembra. m. Včeraj je bil tu občni zbor niške nogometne podzveze. Na njem so bili z izvolitvijo kompromisne liste rešeni vsi dosedajni spori, ki so že nekaj časa vladali v tej podzvezi.

Vojvoda Windsorski pride v Carigrad

Carigrad, 28. decembra. m. Tu se širijo vesti, da bo semkaj prispel januarja vojvoda Windsorski. Po istih verzijah bo obiskala Carigrad tudi gospa Simpsonova.

Živeti hočejo...

Ljubljana, 28. dec.

Da, naši izseljenci še le na tujem začutijo, kolika duhovna vrednota je zanje narodnost in domovina, da je to del njih samih, del njih srca in duše. Zato ni čuda, da tako bridko začutijo v dnu svoje duše udarec tujine po teh vrednotah, začutijo moč potujevanja in se jim vzbudi v duši odpor, želja po življenju z narodom in domovino, želja po zvestobi obema. Kako si zato žele duhovnikov in učiteljev iz domovine! Kako prosijo za nje, da bi jim v tem odporu proti potujevanju, pri tej želji po verskem in narodnem življenju pomagali. V Franciji imamo idealno lepo delujočega izseljenkega učitelja g. Jankovića, ki pod vodstvom obeh izseljenških duhovnikov gg. Svelca in Grimsa skrbita za našo mladino. Domovina ga ne podpira, ker je mož pač cel Slovenec, t. j. katoliški Slovenec, ker drugačni sploh ni. Toda izseljenci ga ljubijo in cenijo in si ga žele v vseh naselbinah. Ker pa se ne more razklati i nne more biti po vseh naselbinah, zato si je zamislil nov načrt. Letos spomladi aprila je poslal sem v Ljubljano dve dečka Francea Sena in Jožefa Radič in dve deklici Anico Levart in Anico Zupan, da so se tukaj pripravljali, da bodo njegovi pomočniki po teh naselbinah. On bo dajal na-

vodila, ti jih bodo pa izvedli v podrobnosti. Da, Slovenci na tujem hočejo živeti, ostati zvesti narodu in domovini. Dečka so sprejeli pod svojo gostoljubno streho Salezijanci na Kodeljevem, kjer je zanje skrbel ravnatelj g. dr. Blatnik, deklici pa naše uršulinke. In danes dopoldne ob pol 10 so se vsi otroci odpravili nazaj na Francosko na svoje novo delo. Vsi so sicer navdušeni za Francijo, pa navdušeni Slovenci.

Na kolodvoru se je poslovil od njih zastopnik Družbe sv. Rafaela in je v imenu družbe želel srečno pot in jim izročil zavitek raznih dobrot za polnočnico.

Da so se mogli šolati tu doma, pa je omogočila samo širokogrudna ljubezen našega bana g. dr. M. Natlačenca od izselencev, katerim je naklonil potrebno finančno podporo, da so se krili stroški. Vsi štirje so od slovesu naročili zastopniku Družbe sv. Rafaela iskrene pozdrave za g. bana, ki jim je bil oče za te mesece bivanja med nami in še enkratno srčno zahvalo za njegovo naklonjenost.

Posebno se zahvaljujemo g. dr. Blatniku in vsem očetom salezijancem kakor tudi častitim sestram uršulinkam za nego in skrb, ki so jo imeli z njimi.

Vlomilci ne poznajo božiča

Brezje, 26. decembra.

Koliko je danes tudi po deželi brezposelnih, so pokazali zelo dobro predvsem božični prazniki. Kar celi oddelki pohajajo tu pri nas od hiše do hiše in prosijo. Toda, če bi samo prosili, bi bilo še vse prav, saj je velika večina teh brezdomcev v resnici pomoči potrebna, ker ni po lastni krivdi izgubila kruha. Če pa so brez lastne krivde na cesti, se pa s tem še ne reče, da smejo nastopati proti poštenim in pridnim vaščanom, kakor se jim zljubi. Najmanj so namreč upravičeni, da ravno proti kmetom iznašajo vse svoje nelepe izpade, grožnje združene z grdimi kletvami, kajti ravno ob takih praznikih, ki smo jih sedaj obhajali, se prav dobro vidi, da so ravno kmetje tisti, ki nudijo brezposelnim večim popotnikom največ pomoči in zavetja po svojih domovih, kjer jim včasih samim primanjkuje hrane in prostora.

Toda precejšen del teh brezposelnih se žal ne zaveda, da jim ni vse dovoljeno kar se jim zljubi. Ne zadovolje se samo s tem, da jim dobri ljudje dan za dnem dajejo podporo v tej ali oni obliki, gotovo zaradi tega, ker se jim res smilijo brezdomci v teh mrzlih dneh. Vse pa bi se tudi še potrpelo, če se ne bi dan za dnem sililo, na kak način neprestano kažejo svojo hvalčnost za pod-

poro nekateri brezposelni ali kdo, ki so se menda že kar odločili, da ne bodo nič več delali, pa če se gospodarske in socialne razmere še tako na dobro spremenijo.

Letošnji prazniki so prav dobro pokazali, da nekaterim revežem brez strehe ni dovolj, če se jih kdo usmili in jim za praznike da vsaj malo toplote in hrane, pač pa, da ti ljudje hočejo imeti vse več: Hočejo postopati tako, kakor da bi bilo vse vseh. Kam to vodi, ne bo težko ugotoviti.

Če kdo, ki je potreben ni vsaj malo hvaležen za darove, ki jih prejema od tujih ljudi, ni še greh, pač pa dostikrat potreba, ki je ne bo zamislil nihče. Tudi nikomur še ne prede tako trdo, da ne bi mogel živeti in se obleči od tega, kar mu dajo dobri ljudje, če prosí. Saj so pri nas ljudje dobri, mnogo izdajejo potrebnim in tudi nepotrebnim, in darov nikdar ne štejejo.

Svojo nehvaležnost za vso to dobroto, ki jo uživajo brezdomci na deželi, pa so še prav poseben podčrtali na sveti večer s svojimi neštetimi vlomi. Na Brezjah so si zbrali dve žrtvi in po dobro premišljenem načrtu izvršili svoj naplek. Posestniku in gostilničarju g. Finčgarju so vlomilci odnesli precej obleke, da bi jo pokazali, kako zelo znajo ceniti gostoljubnost te hiše. Isti večer pa je vlomilec, ki ni tako neznan, odprl soho Benedika Jaka, ki služi za hlapca pri posestnici Freljih Jožefi, tudi na Brezjah, in mu odnesel vse prihranke, s katerimi si je pridni hlapec nameraval olepšati letošnji božič.

Malo pred vlomom se je mudil v gostilni iste lastnice znan mož, ki mu je morda kaj več znane vsaj o tem drugem vlomu pri hlapcu Benediku. Ko se je natakarcia za hip odstranila iz gostilniške sobe, je moral ta čudni gost svetega večera podkkniti nekaj, najbrž kreslino gobo, v kotu za jasicama. Nekaj časa pozneje je bila že vsa soba v gostem dimu, od kota pa je tudi že švigal plamen, ki so ga domači na srečo še pravočasno opazili in hitro pogasili. Morda je ta skrunilec božičnega razpoloženja, ki so mu bile celo že jasilce v napotje, napravil to dejanje zato, da bi lažje v času, ko bi bili domači vsi preplašeni zaposleni z gašenjem, opravil svoj tatinski posel bolj brez skrbi kje drugod v bližini.

Iz Lipnice pa poročajo, da ne poznani vlomilci tudi v stanovanju posestnika Kocjančiča in odnesli raznih stvari v vrednosti do 2000 din.

Orožništvo v Radovljici in Podbrezjah je bilo takoj obveščeno o teh vlomih in je začelo takoj z zasledovanjem. Vse kaže, da bodo skoraj imeli uspeh. Oblasti javne varnosti pa bodo morale storiti tudi še kaj drugega, da se takšni in podobni vlomi tudi še pravočasno preprečijo in da tudi še vsi oni plitki, ki pod firmo brezposelnosti obiskujejo s tatinskimi nameni naše mirne in skromne domove. Morda so si to firmo izposodili tudi takšni, ki se sod zadnjič pristejajo celo med domaćine.

Železnico potrebujemo

Sv. Ana v Slov. gor. 26. dec.

Ko smo po prevratu leta 1918 izgubili železnico proge Radgona—Spilje, so Slovenske gorice postale popolnoma odrezane od ostalega sveta. V najnovejšem času odprta proga Ormož—Ljutomer—Murska Sobota, za Slovenske gorice ni velikega pomena, ker vodi popolnoma ob robu ter je precej oddaljena. Ako bi se pred 67 leti projektirala železnica Maribor—Radgona, oziroma Maribor—Ljutomer izvedla (Poli, Marburger Taschenbuch, pravi, da je še za njegov čas bila nameravana proga skozi Slovenske gorice), bi v prejšnjih razmerah narodnost v Slovenskih goricah sicer bila mogoče oškodovana, a v gospodarskem oziru bi bila ogromnega pomena: velik del srednjih in spodnjih Slovenskih goric bi bil ali ob železnici, ali vsaj v bližini. Proga je bila nameravana iz Maribora v Pesniško dolino in v tej dolini do Sv. Trojice v Slovenskih goricah.

Tam bi železnica zapustila Pesniško dolino in bi zavila gori ob Drvanji do Trokove, po mali zarezi bi dosegla Negovski potok in bi za Negovo tekla ob Ščavnici do Ljutomerja, oziroma do Radgona. A ker so bili takratni oblastniki teh krajev kratkovidni in za boljše prepričanje nedostopni, je cmureški okraj dosegel, da se je mesto ravno ozna-

čene proge sezidala ona iz Spilja do Radgona. Radi gončani so prišli pri tej progi tudi na svoj račun, Slovenske gorice pa še čakajo danes na povprečno železnico iz Maribora proti Gornji Radgoni ali Ljutomeru.

Ker so v Slovenskih goricah slabo urejene prometne zveze in so ceste slabe, stopa potreba zgraditve te proge dan za dnem v ospredje. Če se ta dolgoletni načrt enkrat končno le uresniči, bi bilo Slovenskim goricam v ogromno korist v vsakem oziru. Sedanje železniške zveze ne koristijo mnogo tem krajem n. pr. takozvana »južna železnica«, ki pride z Dunaja čez Gradec, doseže Slovenske gorice pod Lipnico in njene postaje Ernovž, Spilje, St. Ilj in Pesnica. Najdalje postranska proga Pragersko—Budimpešta, ki teče skozi Slovenskegorice v spodnjem delu 24. km. Proga Gornja Radgona—Ljutomer pa je popolnoma ob robu, zato ne igra velike vloge. Navedne železniške proge koristijo samo jugovzhodnem in severozahodnem delu Slovenskih gor. Ogromno ozemlje, do 70% površine, ki je najrodovitnejša in kjer je potreba največja, pa nima pravih prometnih zvez. Upamo, da bodo sedanji meročajni činitelji vsaj v bližnji bodočnosti dali krajem Slovenskih gorice novo železniško progo, ki bo v napredek našega gospodarstva.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, ponedeljek, 28. decembra. Nedolžni otroci.

Jutri: Tomaž.

Nočno službo imajo lekarne: Dr. Kmet, Tyrševa 41., mr. Trnkoczy dedič, Mestni trg 4 in mr. Ustar, Šelenburgova 7.

Opera: Zaprto.

Drama: Zaprto.

Kino Union: »Silhuet«.

Kino Sloga: »Ženske vladajo«.

Kino Matica: »Pod srečno zvezdo«.

* KINO *

TEL. 22-21

Največja filmska umetnica W. Reitscha

Silhuet

Lisl Handl, Fred Hennings, Fritz Imhof

TEL. 27-30

SLOGA

Vesela kmetska burka

Ženske vladajo

Heli Finkenzeller, Oskar Sima, Theo Danegger

TEL. 21-24

MATICA

JAN KIEPURA

Pod srečno zvezdo

Friedl Czepa, Fritz Imhof, Luli Hohenberg, Theo Lingen

»Predstave ob 16., 19. in 21. uri«

Ljubljansko gledališče

DRAMA. Začetek ob 20. uri.

28. decembra, ponedeljek: Zaprto.

29. decembra, torek: Na ledeni plošči. Red B.

30. dec., sredo: Konjeniška patrola. Red Sreda.

31. decembra, četrtek: ob 21: Korajža velja. Izven. Znižane cene.

OPERA. Začetek ob 2.0 uri.

28. decembra, ponedeljek: Zaprto.

29. decembra, torek: Pri treh mladenkah. Izv.

30. decembra, sredo: Pri treh mladenkah. Izv.

31. decembra, četrtek: ob 21: Pod to goro zeleno. Izven. Znižane cene.

Spominski večer za pokojnim skladateljem Adamičem. Vse častice blagopokojnega slovenskega skladatelja Emila Adamiča opozarjamo na njegov spominski večer, ki ga pripravljajo ljubljanska Glasbena Matica v zvezi s svojimi odličnimi sodelavci. Iz spoštovanja do velikega pokojnika, ki je obogatil slovensko glasbeno literaturo s tako odličnimi deli kakor malokdo in ki je bil med vsemi našimi glasbeniki brez dvoma najbolj popularen in znan v najširših plasteh ne le slovenskega temveč tudi slovanskih narodov, so obljubili sodelovanje Trboveljski Slavci, Slovenski vokalni kvintet, ravatelj Julij Betetto, kapelnik dr. Danilo Svara, učiteljski pevski zbor Emil Adamič in Matici pevski zbor. Spominski govor o Emilu Adamiču bo imel prof. Marijan Lipovšek. Adamičev večer bo v veliki Filharmonični dvorani v ponedeljek dne 4. januarja ob 20. Predprodaja vstopnic od ponedeljka dalje v Matici knjigarni.

Prijava psov. Glasom razglašala mestnega poglavarstva, ki je nalepljen po mestu, morajo lastniki in rejniki psov v Ljubljani prijaviti mestnemu poglavarstvu brez razlike vse pse, tudi čuvaje in mladiče, ki se nahajajo na ozemlju mestne občine ljubljanske in sicer v naslednjem vrstnem redu po začetnicah rodbinskega imena:

1. A, B, C, D, in G, dne 4., 5., 7. in 8. januarja 1937;

2. H, I, J, K in L dne 9., 11., 12., 13. in 15. januarja 1937;

3. M, N, O, P in R dne 16., 18., 19., 20. in 21. januarja 1937;

4. S, T, U, V in W dne 22., 23., 25. in 26. januarja 1937;

5. Z in Z ter event. zamudniki dne 27., 28., 29. in 30. januarja 1937.

Prijave psov je izvršiti v zgoraj navedenih dneh ustno in sicer od 9 do 12 dopoldne pri mestnem poglavarstvu, Lingarjeva ulica št. 1/II., kjer je plačati tudi pasjo znamko za leto 1937, v znesku Din 100 za vsakega psa.

Podrobna določila so razvidna iz lepakov, ki so nalepljeni po mestu.

Znamenita knjiga vojnih prostovoljcev

Okrajna organizacija vojnih prostovoljcev v Ljubljani skupaj z enako organizacijo v Mariboru izda za 20 letnico bojev v Dobruddi veličastno knjigo »Dobrovoljci, kladivarji Jugoslavije«. Knjiga, ki se že stavi, bo edinstvena v slovenski vojni literaturi ter bo pravi dokument sedanjem in poznejšim rodovom o deležu naših vojnih prostovoljcev pri ustvarjanju Jugoslavije med svetovno vojno.

Preko 50 naših vojnih prostovoljcev je prispevalo dalje in krajše rokopise poljubne, izredno zanimive in pestre vsebine za knjigo; uvodoma bo imela knjiga zgodovinski pregled o prostovoljskem pokretu. Knjiga bo obsegala 720 strani velikega formata 26 x 19 cm, papir in izdelava bosta prvostarna. Knjiga bo jako bogato ilustrirana. Cena knjige bo z ozirom na požrtvovalno in brezplačno sodelovanje in redakcijo izredno nizka; v celu platno vezan izvod bo stal 110 Din, kar je za tako ogromno delo majhna vsota.

Opozorjamo že sedaj vse zavedne Slovence-Jugoslovane, ki razumejo prostovolje, vse ustanove, knjižnice, podjetja itd., da se naroče na knjigo »Dobrovoljci, kladivarji Jugoslavije«. Zaradi ugoditve naklade so potrebna prednaročila. V Ljubljani je pooblaščen za zbiranje naročnikov vojni prostovoljec Ceplak Ferdo. Zunaj Ljubljane zbirajo naročnike s posebnimi nabiralnimi polami drugi vojni prostovoljci. Direktna prednaročila za knjigo naj se pošljejo na naslov: »Sreska organizacija Saveza ratnih dobrovoljcev kraljevine Jugoslavije v Ljubljani«.

Rojaki širom naše domovine in izven njenih meja, naročite se na knjigo najkasneje do 15. januarja 1937. — O knjigi se bo naknadno še poročalo.

Miren božič v Mariboru

Maribor, 27. dec.

Obdravsko mesto je obhajalo letos božične praznike v smislu staroslavniških božičnih tradicij. Božič je izrazil družinski praznik in zaradi tega v zunanem življenju malo viden. Letos je bil v Mariboru za spoznanje živahnosti in malo bolj hrupen kakor običajno. Vzrok je gotovo

krasno solčno vreme,

kakor ga za božične praznike ne pomajmo že leta in leta. Vse tri dni je sijalo toplo sonce, ki je izvalilo na prosto še tako zagrizene zapekarske. Dopoldne so ulice kar valovile, toliko izprehajalcev je bilo na njih, ob popoldnevi pa se je mesto skoraj izpraznilo, zato pa je bilo tem živahnost v okolici. Oživele so vasi pod Pohorjem, v Kamnici, št. Petru, živahno je bilo okrog vinotočev, v vinogradov je odmevala vesela pesem kakor v zlati jeseni. Zvečer pa so se zopet razgibane množice vračale v mesto ter napolnile lokale, ki so za letošnje praznike delali dobro kupčijo. Žalostni so bili edino

smučarji,

ki so si zastopni mazali dilce ter se pripravljali na smuko. Niti na Pohorju niti višje v gorovju ni bilo »idealnega« snega, ki si ga letos smučarji tako želijo. Zaradi tega so odpadli napovedani izleti z avtokari mestnega avtobusnega podjetja. Edino na slovit Kancelarjevo nad Osojskim jezerom je odšel na božično jutro poln avtokar s smučarji in pa na Ribnico na Pohorje je odšel avtobus. Zato pa je precej drugih izletnikov pohitelo z avtobusi in avtomobili po novi pohorski cesti na Mariborsko kočo in Pohorski dom, kjer je bilo na prisojnih legah tako toplo, da so se ljudje sončili. V Mariboru in na Pohorje je prispelo tudi precej smučarjev iz Zagreba, ki so se nocoj vračali še precej zadovoljni, da si so smučali po trdem snegu, izpod

kateraga je tu in tam že silila trava. Drugače pa so potekali prazniki

brez razburjenja in brez dogodkov

ki bi bili vznemirjali duhove. Policijska kronika je skoraj prazna. Same malenkosti in še teh je bilo štivilo. Edino pozornost je vzbujal na Stefanovo zvečer v Magdalenskem predmestju ogromen vodomet, katerega je nehote povzročil prenegel avtomobilist. Pri hitrem zavozu je v Valvazorjevi ulici zavozil v hidrant ter ga pri tleh odbil. Ogromen curek vode je šnil pod nebo. Pri vodovodu računajo, da je izteklo okoli 1000 cm ali 1 milijon litrov vode, predno se je posrečilo zapreti ta vrelec, ki je preplaval vso ulico. Škoda, ki jo trpi občina zaradi tega, bo seveda nosil neprevidni avtomobilist. — Drug dogodek je bil požar na hribu stolnega župnišča med Kalvarijo in Racerdvorom. Od ogorke cigarete, ki ga je odvrgel nepreviden sprehajalec, se je vnela suha trava in mahoma je bila zelo velika ploskev, obrasla z grmovjem in travo, v plamenih. Viničari so z velikimi napori omejili požar, da ni zasedel nasad borovcev. — Tudi v bližnji in širši okolici niso imeli nobenega omembe vrednega dogodka. Samo Studenčani so se postavili. Imeli so

ново mašo

na samo božično noč, kar je privabilo k studenski polnočnici ogromno ljudi. Mladi kapucinski pater o. Rudolf Struel je daroval prvo sv. opravilo, in sicer je imel najprej polnočnico, potem mašo ob 7 zjutraj, glavna novomasa slovesnost pa je bila ob 9 dopoldne. Za Studenčane je bil to velik praznik, katerega so dostojno proslavili. — Končno pa se je po treh dneh praznovanja poznala pri vseh naka trutnost tako, da smo si že vsi želeli običajnih delavnikov.

Smučarske tekme v Planici

Ljubljana, 28. dec.

Včeraj so bile pri nas že prve smučarske tekme. Pomerili so se v planiškem kotu Gorenjci, katerim se je pridružil nekaj Mariborčanov in pa Zagrebčanov. Srečne razmere so bile zelo ugodne. Tekmovali so v treh skupinah in sicer mladina od letnika 1919 do 1920, dalje mladina letnikov 1921 do 1923 in senjorji. Proga za prvi dve skupini je bila dolga 4 km, dočim so senjorji tekli na 10 km. Rezultati so sledeči:

Letnik 1919—20. 1. Pogačnik Anton (Bratstvo) 25:52, 2. Rožič Andrej (SK Rateče) 26:06, 3. Kopavnik Lojze (SK Rateče) 28:05, letnik 1921/23: 1. Kordeš Stanko (Bratstvo) 27:50, 2. Razingar Anton (Bratstvo) 28:22, 3. Hrovat Janez (Podkoren) 28:27, 4. Ozvald Lojze (Rateče) 30:41, 5. Kavaljar Bogor (Rateče) 31:26, 6. Kajžer Franc (Rateče) 32:03.

Senjorji: 1. Knap Leon 37:57, 2. Mrak Franc 42:41, 3. Gregori Fran (vsi trije Ilirija) 43:53, 4. Petrič Anton (SMK Ljubljana) 45:03, 5. Arih Mi-

ha (Ilirija) 45:51, 6. Priveršek Tone (Maribor) 47:44. Trije senjorji so na progi izstopili.

Popoldne je bilo skakanje na mali skakalnici. To pot so nastopili sami fantje v starosti od 10 do 16 let. Naš rekorder Novšak jih pridno pripravljaja za izurjene skakalce in lahko smo prepričani, da bomo dobili iz tega naraščaja naše najboljše skakalce, s katerimi bomo lahko šli na tekme tudi v inozemstvo. Med skakalci sta bila od starejših samo Albin Jakopič in Priboršek, ki je postavil tudi najdaljši skok in sicer 24 in pol m. Skakalne tekme so dale tele rezultate:

Med solariji: 1. Cuznar Janez 42:8, 2. Brun Bertel 42:5, 3. Bukovnik Leo 41:8, 4. Makovec Janez 38:6 in 5. Petrič Janez 38:5 točke.

V starejši skupini: 1. Priboršek Franc (Ilirija) 48:8, 2. Jakopič Albin (Dovje-Mojstrana) 38:8, 3. Legat Srečko (Skala Jesenice) 25:6, 4. Zupan Lojze (Ilirija) 11:1, 5. Tauber Anton (Makabi, Zagreb) 10:8, 6. Razingar Anton (Bratstvo) 10:5, 7. Čof Bogor (Ilirija) 10:5, 8. Hedenik Tine (Ilirija) 10:4, 9. Obadič Josip (Makabi, Zagreb) 10:1.

Požar v Celju

Danes okrog 9 dopoldne je izbruhnil v skladišču trgovine g. Antona Božiča na Kralja Petra cesti požar. Požar so hitro opazili, pozvani so bili gasilci, ki so prišli takoj na kraj požara in je bilo vse delo opravljeno v približno tri četiri ure. Kako je požar nastal, ni znano. Lastnik ima škodo okrog 5000 Din.

Brez roke prišel v bolnišnico

Celje, 27. decembra.

V celjsko bolnišnico je prišel pred prazniki 21-letni Krivec Anton. Krivicu je na rogaški progi, ko se je spodtaknil in ni mogel naprej, vlak, ki je prav v tistem trenutku pripeljal po progi, odrezal levo roko pod lakto. Krivec je imel še toliko moči, da je sam prišel iz kraja nesreče v celjsko bolnišnico. Vendar pa se je njegova roka toliko poslabšala, da so mu jo morali v bolnišnici amputirati nad lakto. Njegovo stanje je precej nevarno, ker ima visoko vročino.

Tudi v Celju miren božič

Celje, 27. decembra.

Letošnje božične praznike smo praznovali v pravem božičnem razpoloženju. Vse dni ni motil mirnega razpoloženja niti en večji dogodek, ki bi bil sicer mirne Celjane spravil iz svečanega božičnega razpoloženja. Na svoti večer so Celjani hiteli k polnočnicam, ki so bile vse dobro obiskane. Najbolj svečana je bila polnočnica v opatijski cerkvi, ki jo je opravil ob asistenci g. opat Jurak. Na praznik je umrla na Bregu ga. Šimenc Marija, soproga znanega celjskega trgovca. Danes so jo ob številni udeležbi vseh Celjanov spremili na njeni znani poti. Kakor poročamo na drugem mestu, je izbruhnil danes dopoldne na Kralja Petra cesti požar, ki so ga pa gasilci kmalu pogasili. Ljudje so vsled legega vremena pohiteli vse dni iz Celja. Zelo dobro sta bila obiskana tudi oba kina. Policija ni imela vse dni skoraj nobenega dela, ker ni bilo nikjer opaziti da bi bil alkohol deloval preobilno.

Dimniški požar

Ljubljana, 28. dec.

Danes so bili reševalci na vse zgodaj klicani na Stari trg. Takoj po drugi uri zjutraj so namreč opazili, da se močno kadil iz hiše št. 21 na Starem trgu. Kmalu so opazili tudi ognjene zublje. Ko so gasilci točno ob 2.22 prihiteli na kraj pretekega požara, so ugotovili, da se je vnelo v dimniku. Kakor znano, se dimnik ne sme gasiti. Zato so se morali gasilci omejiti na to, da pazijo, da se ogenj ne razširi. Pustiti so morali, da je ogenj dimnik uničil in ko so odstranili vsako nevarnost za kak nadaljnji in večji požar, so se podali nazaj v svojo postojanko.

Smrt zgledega očeta

V Goraji Radgona je dne 26. decembra umrl posestnik Kovatič Franc, zglede družinski oče, vzoren katoličan in vedno trden v zvestobi do maternega jezika in svojega naroda. Sveti cerkvi je vzgojil dva duhovnika, sin Peter je profesor verouka v Celju, Alojzij je pa prav zdaj posvečen v duhovnika. N. v m. p.

Naročajte „Slov. dom“

Od tu in tam

Lep mir so imeli čez praznike na ljubljanski policiji. Razven nekaj manjših primerov ni bilo nobene pomembnejše aretacije in tudi ne nobene kriminalnega dogodka. Sicer pa se take stvari odkrijejo navadno šele, ko se meščani vrnejo s počitnic. Velik del meščanov je še izven mesta in zato se seveda še ne more z vso gotovostjo trditi, da so tatovi in drugi tipi čez praznike mirovali.

Trije veliki avtobusi so pripeljali v četrtek v Ljubljano okrog 150 primorskih Slovencev, ki so prebili praznike pri svojih znanih v Ljubljani. Eden avtobus je bil iz Gorice, drugi iz Ajdovščine in tretji iz Vipave. Avtobusi so vzbujali v Ljubljani zaradi svoje lepe izdelave in pravcate veličastnosti splošno pozornost. Kakor izvedemo, so se primorski rojaki vračali zelo zadovoljni.

Ljubljanska megla nam je — kakor vse kaže — prizanesla samo čez praznike. Danes zjutraj je sonce sprva pokazalo voljo, da nam še naprej pošilja svoje žarke, a se je kmalu zopet zgostila megla, ki nam hoče tudi s svoje strani dopovedati, da je konec praznikov. Dobrodošla je megla edino tepežkarjem, ki se jim Ljubljanci ne morejo tako lahko izogibati, ker opažajo tepežkarje šele, ko se pojavljajo neposredno pred njimi.

Ilirjanci drsalice je bilo čez praznike približno za vse one športnike, ki so ostali v mestu. Dober led je nudil drsalcem lep užitek, h kateremu je pripomoglo tudi sonce, ki je čez praznike pokukalo skozi meglo, ki je prej tako na gosto pokrivala ljubljansko kotlinu.

Na božični dan je po Bosni padel sneg. Pada še dalje in ga bo kmalu kar prevel. Po planinah pa ga je toliko, da je smuka privabila za praznike mnogo ljudi. Bolj bi se menda takega blagoslova razveselili pri nas v Sloveniji.

25 novih pošt se bo odprlo v Jugoslaviji. Tako je izjavil poštni minister dr. Kaluđerčev v Sarajevu, kjer je pregledoval pošto telefonsko delavnico. Tam namreč izdelujejo tudi kabine za javne govornice, ki jih bodo postavili po nekaterih mestih. Zagreb jih bo dobil več. Morda bo ostalo tudi kaj za Ljubljano.

Matica Hrvatska, ki vrši med Hrvati enake poslanstvo kakor pri nas Slovenska Matica, je imela včeraj svoj občni zbor. Ugotovili so, da Matica stalno napreduje, saj je letos izdala petnajst rednih in izrednih knjig. Med drugim je eden od odborov zahteval, da Matica neha podpirati liste, ki pišejo proti interesom hrvatskega naroda. — Kot tak primer so obravnavali pisanje lista »Omladinac in v njem članek o kmetskem književniku Miškini. Vendar pa so nazadnje ugotovili, da ta list ni toliko prekoračil svoje meje in so debato o tem odstavili z dnevnega reda.

V soboto zvečer je zagrebški tramvaj spet do smrti povozil služkinjo Uršulo Pristolič. Na Maksimirske cesti je hotela služkinja prečkati cesto, dočim je tramvaj z vso brzino dirjal proti njej. Ne da bi se zavedala nevarnosti je služkinja stopila na tračnice prav taktak, ko je pridrvel tramvaj. Voz jo je podrl, da je z vso silo treščila ob cestni robnik in si razbila glavo. Po nekaj trenutkih je tudi izdihnila.

Ko je prižigala svečice na božičnem drevescu, se je vnela obleka desetletni deklici Brankici Kučić v Zagrebu. Pri delu se je dotaknila z obleko svečke, da se ji je v hipu vnela vsa obleka. Deklece je z vikom in krikom priletelo na dvorišče, kjer so jo pogasili, vendar so opokline tako nevarne, da najbrže ne bo ostala pri življenju.

Dobiček pri kinematografih mora biti najbrže precej visok, ker se od vseh strani oglašajo novi podjetniki, ki bi radi kaj takega odprli. V Zagrebu obstoja do sedaj že 14 kinematografov, za novo dovoljenje pa je vloženih še deset prošnji. Kinopodjetniki pa so se obrnili na bansko upravo, da zajezi tako poplavo in zaščiti posodanjanje. Pravijo, da je treba uvesti za bodoče nemški sistem dovoljevanj. Tamkaj dovolijo na vsaki 1000 prebivalcev v tistem kraju po trideset sedežev, če ima mesto več kakor 40 tisoč prebivalcev. — Za manjša mesta pa bi zadostoval eden do trije kinematografi.

V okolici Smedereva so prijeli pred dnevi roparsko tolpo, ki je ropala po vsej okolini. Roparji so se oblačili v orožniške uniforme, da so mogli bolj nevarno ropati. Največjo senzacijo pa je izzvala vest, da se je med to tolpo nahajalo tudi več takih, ki jih v mestu samem poznajo kot zelo ugledne in premožne. Preiskovalni sodnik, ki članom tolpe pretpirava vest, je našel že 120 manjših in večjih zločinov, ki jih je izvršila ta tolpa. Njihov glavni vodja pa je bil smederevski kavarinar Krstić, ki so ga poznali kot imovitega človeka. Pri njem so našli tudi 40 tisoč din gotovine.

Osem let težke ječe je pirotsko sodišče prisodilo osemdesetletnemu kovaču Juriju Smajloviću, ker je ubil svojo sinabo. S svojim sinom, ki je živel v divjem zakonu, je stanoval stavec pod isto streho. Zenska je imela v hiši veliko besedo in je zato prišlo do pogostih preprirov med njo in starcem. Ko jo je nekega dne prosil za kruh, ga je naglana s psokami in nazadnje začela še tepsti. Starce se je branil, vmes pa je pograbil za kladivo in začel z njim tolči po sinabi brez obzira. Pobil jo je, naka ji je iz logote mrtvi odrezal še glavo.

Izdelovanje preprog je zelo razvito v Bosni, središče pa je v Sarajevu, kjer se nabaja banovanska tkalnica preprog. Tkalnica si je pridobila že velik ugled po svetu, saj mnogo njenih izdelkov krasi mnoge dvore. V zadnjem času so stikali več preprog za egiptovski dvor. Precej so jih pa poslali tudi na Kitajsko.

Cene zemljiščem v Bački so se izredno dvignile. Povprečno so se povzile za dobro tretjino. Vsemu temu je vzrok dobra letina pšenice in dobra prodaja žita v inozemstvo. Tudi konoplja, ki jo imajo v Bački veliko posejane, gre dobro v denar.

Mrtvega, s prerezanim glom, so našli kmetje Stefana Maljaka pri Kapeli blizu Bjelovara. Zločin je bil izvršen podnevi, tako da je Stefana napadlo več ljudi, ki so ga držali, da mu je eden mogel prerezati srlo. Baje ga je umoril kmet, ki je v njegovem gozdu Maljak pred časom izsekal nekaj drv.

300 meščanov in kmetov v Bjelovaru je poslalo merodajnim oblastem prošnjo, naj razrešijo dolžnost mestnega veterinarja v Bjelovaru. Veterinar pa se je zaradi tega čutil prizadetega in je proti vsem vložil tožbo. Kmetje in meščani so mu bili namreč očitali, da je svoje posle vršil ostrištrsko in v škodo dovoznikov.

Fantovski pretep na božični večer

Sv. Ana v Slov. gor., 26. dec.

Na Krembergu v Slovenskih gorah so se na božični večer po dolgem sovražstvu sprli fantje, sami mladoletniki. Vračali so se od polnočnice. Mesarski vajenec Frilinc Friderik je z nožem prerezal v pretepu viničarskemu sinu Pomergeru Antonu nos in lice. Ferlinc pa je dobil od nekega drugega fanta močan udarec s sekiro po glavi, naka se je zgrudil nezavesten. Večje in lažje poškodbe je dobilo več fantov, ki so se udeležili pretepa s kolci, ki so jih odrgali od plota. Ranjeni se zdravijo nekateri s pomočjo zdravnikov, nekateri pa so v domači oskrbi. Stanje Poberga in Frilince je zelo resno.

Učni tečaji za srednješolce. Starši! Če vaši otroci, ki študirajo na gimnaziji ali meščanski šoli ne napredujejo dobro, obrnite se na »Učni tečaj za srednješolce«, Zrinjskega cesta 8! Še vedno je čas, da se rešijo negativnih ocen! Učne ure bodo vse božične počitnice. Informacije istotam od 10 do 12.

Glavni stan španskih nacionalistov

Salamanca v vojni obleki

Salamanca je mesto, kamor prihajajo tuji obiskovat srednjeveške Atene, ki so v svoji zlati dobi lahko primerjale edino z največjimi tedanjimi razumnimi in učenjskimi središči v Evropi. Bologna, Paris, Oxford in Salamanca so bila štiri velika, prva vseučilišča v Evropi.

Poleg tega ima Salamanca stolnico, pravi bisser romanskega sloga, ki izvira iz dvanajstega stoletja.

Mesto samo je zmeraj imelo na sebi zbrani in mirni značaj tistih krajev, ki znajo varovati svoj sloves kot ognjišča kulture. Njegovi prebivalci so živeli od profesorjev in od študentov.

Ta značaj je Salamanca ohranila še dandanes. Na vsakih petdeset korakov naitite na knjigarno, vse rodbine v mestu računajo svoje dohodke po tem, koliko sob bodo oddale študentom z malo denarja v žepu. Vseposod vlada ozračje velikega študentskega doma.

Vojna, ki divja v Španiji, pa je ta značaj, ki ga človek pomni še od nekdaj, v mestu docela vzela. Salamanca je bila svoje čase mirno mesto, ki ni imelo niti posadke — danes pa je sedež generalnega štaba. Pesmi, ki zvane po starodavnih ulicah, koder so nekdanji profesorji k predavanjem in se ustavljali zdaj pa zdaj pred izložbami knjigarn, niso več študentske viže.

Zdaj slišite tu himno falangistov »Cara al sol, con la camisa nueva« in himno karlističnih monarhistov. Te pesmi spominjajo na španske boje, in sicer ne na tiste, ki so jih vojevali Španci med sabo za tega ali onega vladarskega kandidata, marveč na tiste, s katerimi so dosegli zmago nad vsiljevanjem tujih ideologij na špansko zemljo.

O teh bojih prepevajo vojaki, poje radio v začetku in na koncu vsakdanjih oddaj, s katerimi obvešča nacionalistično poveljstvo prebivalce in zavrača gorostasnosti iz Madrida.

Salamanca je zanimivejša od Burgosa zaradi ljudi, ki jih srečavate po cestah. Ti ljudje so tuji, pa ne taki, ki so prišli gledati stolnico. Zdi se, da se za salamanske spomenike ljudje niso šenikdar tako malo menili in jih zanemarjali kakor te dni.

Ti tuji so diplomatje, politiki, časnikarji in trgovci. Slišite vse jezike, kar jih je ustvaril Bog, razen ruskega. Diplomacije so predmet splošne zavisti zaradi tega, ker tako lahko najdejo bivališče v tej stanovanjski stiski, ki vlada v Salamanci, odkar se je njeno prebivalstvo potrojilo.

Časnikarji se vozijo v velikih avtomobilih, ki jih najamejo za ves dan po 75 pezet (450 din) in še za vsak kilometer, ki ga prevozijo, morajo plačati posebej pezet. Vsak izlet na fronto z avtomobilom velja 1000 pezet (6000 din). Španija je v vojnem stanju in je dosti, če vojaška vlada sploh pusti, da smejo avtomobili voziti še za koga drugega kakor za vojsko.

Trgovina

Trgovci in zastopniki velikih trgovskih hiš so tu zato, da prodajajo ali da bi prodajali. Če bi se nadejali, da bodo kaj prodali, bi jih ne bilo tu.

Kljub vojni ni v nacionalistični Španiji videti, da bi vladalo pomanjkanje najpotrebnejših reči. Kruh, meso, ribe, sočivje, konzerve, vino jedo ljudje v istem obilju kakor ponavadi. Marsikateremu tujcu, zlasti Italijanu, je tu v Salamanci na dan, ko je zapovedana ena sama jed (»el dia dei plato unico«) bolje in obilneje kakor doma o praznikih.

Državlanska vojna, ki je razcepila Španijo, je razbila tudi enotno narodno gospodarstvo. Danes n. pr. iščete na trgu predmet, ki je pred vojno prihajal iz Balbaa ali iz Barcelone. Danes ga ne morete dobiti, zato ker je prihajal od tam in od nikjer drugje.

Kar se tiče navadnih življenjskih potrebščin, si je Španija v glavnem zadostovala, da ji ni bilo treba uvažati ničesar. Danes pa si ne more in to najmanj v pokrajinah, ki so pod rdečim gospodstvom.

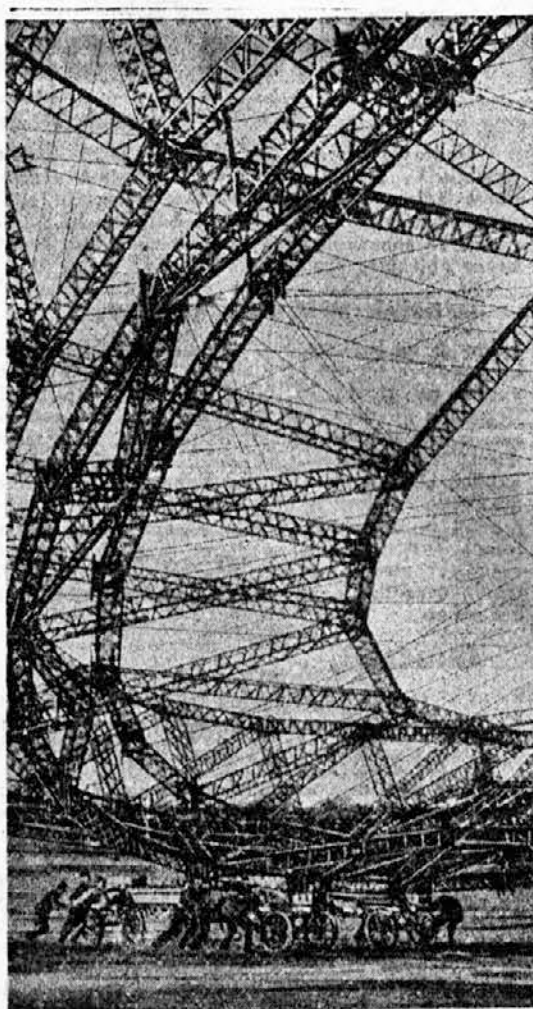
Rdeča Španija je danes razcepljena politično in gospodarsko na območje šestih vlad, ki so docela samostojne: v Barceloni, v Bilbau, v Santanderju, v Madridu, v Valenciji in v Malagi. Vsaka od teh vlad je prisiljena, da zase kupuje tisto, česar ne prideluje, v inozemstvu. Domačih pridelkov pa je toliko da gnijejo.

Valencija se na primer kar duši v obilju oranž. Barcelonske tkanine nimajo nobenega odjemalca več, ker so jih prej prodajali po vsej Španiji. Madrid pa je bil v tem pogledu pasivno mesto, ker so vsi predmeti za prehrano vedno morali prihajati od zunaj. Zdaj je v vsaki pokrajini ene stvari preveč, vsega drugega pa manjka.

To je vedrost prebivalstva. Na prvi pogled ni nobenega dvoma, da je vojna. Sovjetska letala prihajajo vsak dan metati bombe. Toda to prebivalcev nič ne razburja. Kadar pride sveta ura za sprehanje po promenadi se človeku zdi, da je padel v mesto, kjer se vrši velika loterija.

Tu kar mrgoli tujcev iz vseh držav, ki vzdržujejo v mestu radovedno napetost. Polno vojakov, katerim je treba delati družbo. Da ostanejo vojaki veseli in vedri, zato skrbi mladina nebojevitiga spola.

Zanimivo je gledati vedenje Salamancanov med letalskimi napadi. Ponavadi se to razburjenje dogaja zjutraj. In sicer ob taki uri, ki je Španci vseh socialnih razredov smatrajo za malce neprimerno, da bi vstajali. Kajti v Španiji je običaj, da jo zvečer radi potegnijo. Mesto zaradi tega ne vstaja nikdar pred deveto. Kadar zatuli zjutraj prva sirena, ki naznana letalski napad, je to zmeraj med osmo in deveto uro. Zato so ceste skoraj zapuščene, in ljudje, ki se obesažjo čez okna, so oblečeni le površno in so vsi skušntrani.

Ogrodje novega nemškega zrakoplova »L. Z. 130«, ki bo v kratkem dograjen.

Sovjetski zračni napad

Mrtvo tuljenje mesto vzdrami. Avtomobili, ki jih je alarm presenetil na cesti pospešijo svoj tek, ali pa se vstavijo, vozniki in potniki iščejo zavetja med kamini vrati. Nenadno utihne rezki glas prodajalčkov jutranjih listov. Po hotelih gostje naglo odhite v kleti, oblečeni pač kakor kdo more.

Tuljenje siren se glasi v vsebolj kratkih presledkih. Ni dvoma, da je alarm pravi in resničen. Ljudje si pripovedujejo čenče, vendar pa napenja ušesa, da bi odkrili ali se bližajo motorji ali ne. Toda sovražnik prihaja visoko in šele strelji iz protiletalskih topov ter razkopavanje bomb je čisto določen znak, da se nad mestom razvija založna igra, ki je ves ostali svet ne pozna.

Ko se začne pok bombe, potem vsakdo v mislih ugotavlja kraj, kamor je bomba padla. Potem vsi pričakujejo, da se bo napad ponovil, toda to se ne zgodi prej, kakor čez nekaj ur.

Mesto se nenadno in skoraj nasilno spet požene v življenje. Znamenje, da je nevarnost minila, ga obudi, da se razprši na vse strani, kakor rosa, kadar posije na njo sonce. Avtomobili se poženo, ljudje dvigajo zastore in polkna, prodajalci spet ponujajo svoje novice, ljudje prihajajo iz hiš, se ustavljajo na pragu trgovin in si pripovedujejo novice ter razlagajo napad po svoje. Z oglašujočim zvonjenjem pridvi mimo gasilski avtomobil, ki vrši svojo običajno pot po vsakem napadu, če se ni s morda kje pojavili plini.

Za vsako novico izvedo ljudje po petih minutah že po vsem mestu. Vedo, da je bomba poškodovala to in to hišo, da je ranila neko žensko, da je ubila vrtnarja pri delu in podobno. Napad ne traja nikdar več kakor pet minut, ljudje pa govore o njem četrt ure.

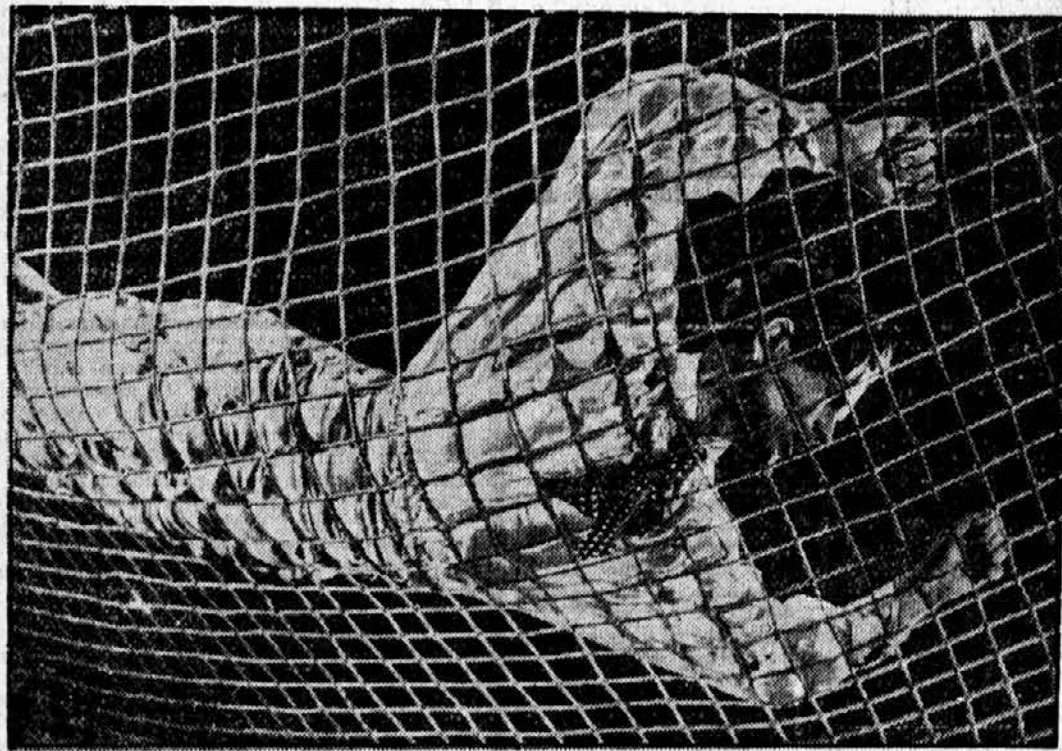
Ne samo čaj

„Naš čaj“

je najboljša domača
zeliščna krepljena pijača.

NAS ČAJ dobite v špec. trgovinah.

KMETIJSKA DRUŽBA V LJUBLJANI.

Hannes Stelzer igra v novem filmu »Truxa« vlogo akrobata, ki je strmoglavil z žice v — mrežo.

„Bože carja hrani . . .“

Eno največjih presenečenj je v zadnjem času napravila moskovska radio-oddajna postaja svojim poslušalcem. Vsak, ki je slišal to nenavadno pesem po radiu, je sprva kakor da ne verjame, da je res, pogledoval okoli sebe in spraševal svoje tovariše, če so morda tudi slišali kot on. Nato pa se je vse njihovo začudenje naenkrat spremenilo v veliko ogorčenje, češ: »Kaj takega naj bo danes v Rusiji še vedno mogoče.« No, in kaj je bilo. Sredi programa je v hipu bučno, nekam nad vse slovesno zazvenela stara ruska carska himna: »Bože carja hrani . . .« »Kaj se je vendar moglo zgoditi,« so se začudeno izpraševali poslušalci. Ali je sploh kdo upal na kaj takega sploh še misliti.

Kmalu po tem, ko je do konca izzvenela omenjena carska himna po moskovskem radiu, so se že začeli oglašati po telefonu radioposlušalci ter spraševati, kaj naj to pomeni. Vsa ta začudena izpraševanja pa so izvenela kot obsodba, da je vse-kakor velik škandal, če se v današnjem času more še kaj takega celo po radiu prenašati. Naslednji dan pa je že izšlo pojasnilo radio-oddajne postaje, v katerem razlaga, kako je do tega prišlo: Pri tej stvari gre samo za muziko carske himne in za ničesar drugega. To himno pa so peli ob priliki nekega georgijskega glasbenega festivala in sicer v nekem paradističnem besedilu v georgijskem jeziku, ki ga v Moskvi prav gotovo ne razumejo. Da so sedaj peli to himno v georgijskem, nerazumljivem jeziku, se je zgodilo zato, da ne bi bili poslušalci iz Moskve med katerimi so tudi visoki gospodje, le preveč presenečeni, če bi poslušali satirično besedilo, ki so jih napisali pod melodijo te stare carske himne.

Posledica tega primera, ki je razburil vso javnost v Rusiji, je bila ta, da odslej moskovska radio-oddajna postaja ne sme nič več prenašati kaj v tujem jeziku. Na ta način se hočejo obvarovati pred ponovnimi takšnimi neprijetnostmi.

Najmlajša filmska igralka Shirley Temple, ki smo jo pred kratkim videli v ljubljanski »Slogi«, ko je igrala »Otroka sreče«.

Sven Elvestad:

34

Zlodej se dolgočasi

PETNAJSTO POGLAVJE

Družba je nekega zelo živahnega, vsega južnjaškega in s soncem prepojenega dne prišla v Neapel. To je bil hrup, ki je sredi njega celo Ida odprla oči, četudi je bila vajena s kolesarji preplavljenega Kopenhagena: tisoči rigajoči osli, gromozanski visoki in gugajoči se tovorni vozovi, mnogo nesnage in prahu, raznobarvne uniforme, zveneča vojaška godba v soncu, golobi, marmorne palače in palme, ki so v vetru trdno vihrale.

Tu je bilo vse močnejše, glasnejše in bolj kričev v barvah ter hlastnejše v hitrosti. Tudi vratar v hotelu Ambassadeur je bil nekam čezmeren, velik in poln je bil, kakor kak Nubijec z afriško debelimi ustnicami, ki jih je zastoni skrival pod visoko bradico. To je bil don Alessandro, ali Bebe, kakor so ga kratko klicali v hotelskem žargonu. Bil je tih in umeren v svojih pregibih, kakor kak Anglež, najbrž ga je stalo mnogo truda, da se je temu priučil, kajti bil je pravi in pristni sin sonca; toda ravno s tem mirom si je pridobil neskončno spoštovanje pri svojih mnogih sužnjih.

Gospodična Ida je hotela takoj po zajtrku oditi nakupovat; še vedno ji je ugajalo, ko je po trgovinah lahko neomejeno kupovala. Velika mesta na zemlji sta ji bila prav za prav le v vse smeri raztegnjene trgovine. Preden je odšla, je navadno vedno s pogledom vprašala

Bredeja, toda ni se še dogodilo, da njenega namena ne bi bil blagohotno odobril.

Morda je bilo slišati kot nasprotje, toda v resnici je v načinu, kako jo je z denarjem zasipaval, bila neka hvaležnost. Morda je bil tudi izraz tiste gostoljubnosti, ki je tako globoko kmetiskih nordijskih rodov. Ni znal vedno, kako naj razveseli svoje goste, zato je bil vsakokrat kadar se je ponudila prilika, tiho zadovoljen.

Napoli je družba spoznala takorekoč pri zajtrku. To se je zgodilo pod velikim rumenim solnčnikom ob pristanišču Santa Luzia. Bilo je še dokaj zgodaj, okoli desetih, tako da se življenje še ni začelo razkrajati v vročini in zasplosti. Mesto je imelo svoj svež, zveneč začetek. Če bi človek hotel istovetiti Napoli z gručami, ki so se sprehajale na širokem obrežju pred restoronom ali pa s posamezniki, ki so sedeli okrog za mizami in srkali svojo jutranjo kavo, če bi človek hotel istovetiti, kar bi nazadnje kaj kmalu mogel, bi v njihovi dražljivi vzpodbudnosti lahko zasledil nekaj, kar bi kazalo v to, da tisti dan še niso posebno dosti zaslužili. Pravi Napolitanec, tisti, ki živi od slučaja, je resnično zadovoljen. Vsa njegova usoda je odvisna od Madonine in svetniške milosti, zato ni pametno, lok preveč napenjati. Posebno takrat, ko se je človeku posrečil še pred obedom vsaj srednje dober zaslužek, bi naravnost žalil višje sile, če bi tudi za popoldne kaj zahteval.

Poulični fakini, ki si na vse načine brusi pete, da bi vsaj par soldov zaslužili, vam večkrat na vsem lepem odgovori: »O, najlepša hvala, gospod, danes sem že jedel.« Kadar se je naje-

del, se mu za tisti dan ni treba več mučiti. Ta življenjska umetnost, ki ne pozna skrbi za bodočnost, je ustvarila naravnost blaženo južnaško lenobo, tisti znan »dolce far niente«.

Toda ob tako rani uri, ob desetih, še človek ne more izkoristiti vseh prilik. Zato polagajo vsi upanje na možnost, ki se glasi: »bogata tuja družba«. Pa saj je tudi sleherni od njih dajal podobno tujeja bitja, tako da so že na podlagi svojega videza pomenili kupčijo, ki je človek ni smel izgubiti.

Odkod le prihajajo vsi ti plavalasi divjaki. Morda iz Germanije. Nemara celo iz skrivnostnega, v meglo zavitega severa? Ob stranskih mizah so sedeli trgovci, poslovni ljudje, ki svojo dnevnega dela še niso zaključili, in so vztrajno čebljali. Na videz jih navzočnost tujcev ni prav nič vznemirjala, vendar so se skušali znati s hitrimi pogledi svojih temnih oči. Napolitanec zna tujcu določiti ceno z zanesljivim, psihološkim pogledom. To je živo, globoko prodajajoče opazovanje, ki ima za predmet tujčeve želje. Kake ima na primer ta starejši gospod, ki nekam podeželsko izgleda? Ali si mar ne želi tega, da bi se za par ur osvobodil svojih očetovskih skrbi? Največje zanimanje je vzbujal Šved, baron Bergerona. Njegov izredno jase obraz, ki je dobesedno žarel od blagosti, in skoraj sledostrasten način, ki je z njim gladil svojo plavo bradico, vse to je dajalo možnost kupčije, kar se po italijansko pravi »combinazione«.

Zdaj nekaj opazuje. Napolitanec sledi njegovega pogledu. In medtem, ko gleda tujca in

njegovo opazovanje, se v Napolitanecu porajajo najrazličnejši sklepi; take vrste človek ima vedno nekaj na prodaj. V vsakem, še tako čudnem položaju lahko igra vlogo posredovalca. Česa si torej želi plavalasa visokost tam na drugi strani, posebno zdaj, ko ji pogled obotavljajoče se počiva na človeški reki, ki teče vzdolž ob obrežju kakor napolitanska pristaniška parada, nudeča vse, kar more biti za zmerno ceno na prodaj.

In od tam že v naslednjem trenutku prihajajo ponudbe: izrezljane omarice iz lesa, cvetlice, biseri, ukradene ure, mehanična čuda, igle iz želvine, kipi iz žgane gline, in celo mož, ki prodaja kar fotografije o sebi in o svoji družini. Vse to ponujajo s pretresljivo zaupljivostjo, njihove oči pri tem sijejo: do vas, gospodje moj, se prav gotovo ne obračam zastoni. To prilizajoče dobrikanje je del njihove prodajne tehnike. Toda danes pri teh plavalasih tujcih nič ne morejo opraviti. Okrog njihovih miz se spogledujejo in sporazumevajo s pogledi, njihovo klaverno skomizganje z rameni je dokazovalo, da so si na jasnem o položaju: to so ljudje, ki iščejo umetnosti, muzeje, nemara celo Vezuv. Nobene kupčije ni, Cookov urad je celo Vezuv vzel v zakup.

Ko se je po zajtrku družba preudarno in v sklenjenih vrstah vrnila nazaj dol v pristanišče, se je v njenih črnih očeh pokazalo nekaj razočaranja in zagrenjenosti podobnega. Človek se čudi, kako se ti ljudje pregibljejo v čredah, da se namreč raje ne razdrobijo. Posameznik bi prej dobil priliko za kako »combinazione«.